Rapport

Rapport naar aanleiding van een klacht over de politie-eenheid Midden-Nederland

Datum: 28 mei 2014

Rapportnummer: 2014/054

Feiten

Volgens verzoeker heeft de politie Midden-Nederland in december 2011 zijn bedrijfsruimte en daarboven gelegen woning onderzocht. Verzoekers echtgenote zou de politie toen toestemming hebben gegeven om binnen te treden.

Op 18 januari 2012 zijn politieambtenaren van de eenheid Midden-Nederland opnieuw verzoekers woning en bedrijfsruimte binnengetreden. Dit was in het kader van het vermoeden van de aanwezigheid van een hennepkwekerij. Verzoeker en zijn echtgenote waren op dat moment niet thuis. De politieambtenaren waren in bezit van een machtiging tot binnentreden en hebben zich de toegang tot de woning en bedrijfsruimte verschaft. Noch in de bedrijfsruimte, noch in de woning werd een hennepkwekerij aangetroffen.

Medewerkers van het bedrijf Mika-Media waren bij het politieoptreden aanwezig en hebben opnames gemaakt voor het televisieprogramma 'Overtreders' van SBS6. Vervolgens is het politieoptreden op televisie uitgezonden. In die uitzending was te zien dat de politieambtenaren de deur openden en naar binnen gingen. Voorts is er in de bedrijfsruimte gefilmd. Er zijn geen opnames gemaakt van de woning of privé-vertrekken. De politie heeft verzoeker hierover vooraf niet geïnformeerd en heeft evenmin om verzoekers toestemming gevraagd.

Verzoeker was het niet eens met het feit dat de politie zijn woning en bedrijfsruimte is binnen getreden. Ook was hij het niet eens met het feit dat er beelden van het binnentreden zijn uitgezonden op televisie. Verzoeker heeft daarover een klacht ingediend bij de politie.

De politie heeft verzoeker bij brief van 5 november 2012 laten weten dat de politie Flevoland een contract heeft met Mika-Media, dat in opdracht van het programma 'Overtreders' van SBS6 politieambtenaren tijdens hun werkzaamheden volgt met de camera. Burgers worden op zodanige wijze gefilmd dat zij niet herkenbaar zijn en dat ook straatnamen en huisnummers niet in beeld worden gebracht. De afdeling communicatie van de politie had naar aanleiding van de klacht contact gehad met de producent van het programma en de producent had besloten om de betreffende aflevering van internet af te halen. De politie heeft gesteld niet verantwoordelijk te zijn voor hetgeen wordt uitgezonden op televisie.

Verzoeker wendde zich tot de Nationale ombudsman en door diens tussenkomst heeft de politiechef de klacht - met de nodige vertraging - formeel in behandeling genomen. De klachtencommissie adviseerde de politiechef de klacht ten aanzien van het binnentreden ongegrond te verklaren. De klachtencommissie overwoog daartoe dat de politie met een machtiging tot binnentreden is binnengetreden en dat de politie daarmee aan de wet heeft voldaan. In het belang van het onderzoek hoeft de politie volgens de klachtencommissie in de onderzoeksfase geen mededelingen aan de burger te doen.

Ten aanzien van de uitzending op televisie overwoog de klachtencommissie het volgende. SBS6 had het contract met de politie overtreden door aan verzoeker geen toestemming te vragen om de beelden uit te mogen zenden. Ook heeft de politie laten weten dat zij in de toekomst scherper zal oordelen bij het vrijgeven van beelden als het onderzoek geen resultaat heeft opgeleverd. De klachtencommissie adviseerde de politiechef deze klacht gegrond te verklaren.

De politiechef heeft het advies van de klachtencommissie overgenomen en heeft op 4 februari 2013 de klacht ten aanzien van het binnentreden ongegrond verklaard en de klacht ten aanzien van de televisie-uitzending gegrond verklaard.

Verzoeker was niet tevreden met het oordeel van de politiechef en wendde zich opnieuw tot de Nationale ombudsman. Hij gaf aan dat hij nog steeds niet wist waarom de politie in zijn woning en bedrijfsruimte was binnengetreden. Ook was verzoeker het niet eens met de stelling van de politiechef dat de televisie-uitzending de verantwoordelijkheid van SBS6 was.

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat de politie Lelystad zonder een redelijke verdenking op 18 januari 2012 zijn woning en aangrenzend bedrijfspand is binnengetreden in verband met mogelijke overtreding van de Opiumwet.

Ook klaagt verzoeker erover dat er buiten zijn medeweten om door SBS6 in samenwerking met de politie videobeelden zijn gemaakt van dit binnentreden en dat deze beelden op televisie zijn uitgezonden.

Visie politie

Ten aanzien van het binnentreden

De politiechef heeft allereerst gesteld dat politieambtenaren op 16 november 2011 en 30 november 2011 in het bedrijfspand van verzoeker zijn geweest. Dit was echter niet in verband met de verdenking van de aanwezigheid van een hennepkwekerij maar in verband met de meldingen van verzoeker dan wel zijn echtgenote dat zijn echtgenote een zakelijk conflict had met Roemenen respectievelijk Ghanezen. Op 16 november 2011 kwam de politie ter plaatse omdat verzoekers echtgenote door deze Roemenen bedreigd zou zijn. Op 30 november 2011 kwam de politie ter plaatse om te bemiddelen in het conflict. De bezoeken aan verzoekers bedrijfspand hadden derhalve niets met een eventuele verdenking van de Opiumwet van doen, aldus de politiechef.

De politiechef heeft gesteld dat één concrete anonieme tip over hennepteelt al voldoende kan zijn om binnen te treden. In dit geval was sprake van meer dan één anonieme melding: er waren twee anonieme meldingen per brief binnengekomen en de inhoud daarvan was zodanig dat de meldingen serieus werden genomen. Naast de anonieme meldingen waren er plusjes in de vorm van de door de politie uitgevoerde observaties waarbij nachtelijke activiteiten in de bedrijfsruimte werden waargenomen (er brandde licht en er werd leven gezien) en waarbij werd geconstateerd dat de ramen waren geblindeerd dan wel dicht geverfd. Bovendien kreeg de politie op 16 en 30 november 2011 wel toestemming van verzoeker dan wel zijn echtgenote om de bedrijfsruimte te betreden, maar kreeg zij geen toestemming voor het betreden van de woning.

De politiechef is van mening dat de politie wel een redelijke verdenking had om op 18 januari 2012 de woning en het bedrijfspand van verzoeker binnen te treden in verband met een mogelijke overtreding van de Opiumwet.

Ten aanzien van de televisie-uitzending

De politiechef heeft gesteld van mening te zijn dat SBS6 de gemaakte filmopnames niet had mogen uitzenden. Mika-Media heeft de opnames door SBS6 tegen de afspraken met de politie in laten uitzenden, zonder verzoeker voorafgaand om toestemming te vragen.

In het contract dat de politie heeft gesloten met Mika-Media staat onder meer vermeld dat wanneer de opnames niet op of aan een openbare weg zijn gemaakt, Mika-Media de eigenaar/houder van de ruimte dient in te lichten en om toestemming dient te vragen voor het maken van opnames. Die toestemming is in deze zaak niet gevraagd, aldus de politiechef. Voorts heeft de politiechef laten weten dat deze kwestie in een evaluatie tussen de politie en Mika-Media is besproken en dat er nadien geen klachten meer zijn ontvangen over het zonder toestemming uitzenden van filmmateriaal.

De politiechef heeft de Nationale ombudsman een afschrift van het contract overgelegd.

Visie verzoeker

Ten aanzien van het binnentreden

Verzoeker is van mening dat de politie onvoldoende reden had om zijn woning en bedrijfsruimte te betreden. Verzoekers echtgenote is ondernemer en verzoeker vermoedt dat een zakelijk conflict de aanleiding is geweest voor het politieoptreden. De politie heeft nooit iets gevonden dat aanleiding heeft gegeven tot nader onderzoek. Verzoeker vindt het onvoorstelbaar dat de politie een anonieme brief als waarheid aanneemt. Verzoeker vraagt zich af of het verboden is om geblindeerde ramen dan wel gordijnen voor je ramen te

hebben en of het strafbaar is als de politie 's nachts licht en leven waarneemt.

Bovendien stelt verzoeker dat de politie in december 2011 in zijn bedrijfsruimte/woning is geweest, en niet op 16 en 30 november 2011.

Ten aanzien van de televisie-uitzending

Verzoeker heeft van vrienden gehoord dat zijn woning en bedrijfsruimte op televisie te zien waren bij het programma 'Overtreders', terwijl SBS6 en de politie hem nooit om toestemming hebben gevraagd om de beelden uit te zenden. Verzoeker vindt dat een schending van zijn mensenrechten en voelt zich als crimineel weggezet, terwijl de politie niets heeft gevonden.

Volgens verzoeker is het de politie die Mika-Media naar zijn huis bracht om daar te filmen. Het feit dat het optreden op televisie is uitgezonden, suggereert dat daar criminele activiteiten plaatsvinden. Deze situatie is volgens verzoeker volstrekt onacceptabel en de politie moet daarvoor verantwoordelijk worden gehouden, aldus verzoeker.

Beoordeling

Ten aanzien van het binnentreden

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten van burgers worden gerespecteerd. Eén hiervan is het huisrecht. Een overheidsinstantie mag niet zonder toestemming van de bewoner een woning binnengaan, behalve in bij de wet bepaalde gevallen. Uitgangspunt is dat mensen zonder bemoeienis van de overheid in hun huiselijke omgeving moeten kunnen leven. Wanneer een bewoner geen toestemming geeft of, zoals hier, niet thuis is mag een overheidsfunctionaris een woning alleen binnengaan indien daarvoor een wettelijke basis is.

De politie mag op basis van de Opiumwet een woning doorzoeken in door de wet omschreven situaties. Enkele vormvoorschriften (bijvoorbeeld de schriftelijke machtiging) zijn geregeld in de Algemene wet op het binnentreden. De politie moet redelijkerwijs vermoeden dat er in de woning een feit is gepleegd dat strafbaar is gesteld in de Opiumwet.

De Nationale ombudsman heeft geen aanwijzing gevonden voor het binnentreden door de politie in verzoekers bedrijfsruimte/woning in december 2011. Volgens de politiechef zijn de politieambtenaren in november 2011 ter plaatse geweest. Bovendien heeft verzoeker geen exacte datum genoemd waarop de politie in december 2011 zou zijn binnengetreden. De Nationale ombudsman beperkt zich dan ook tot het binnentreden op 18 januari 2012.

Vooropgesteld wordt dat een verdenking van overtreding van de Opiumwet kan worden aangenomen op basis van anoniem aan de politie verstrekte informatie (Hoge Raad 29

november 2011, LJN BP8497). Dit impliceert echter niet dat een anonieme melding per definitie steeds voldoende verdenking oplevert. Het is wel van belang dat de informatie voldoende concreet en specifiek is. Als de politie de anoniem verkregen informatie verifieert door middel van verder onderzoek kan dat voldoende zijn voor een verdenking van overtreding van de Opiumwet.

In dit geval heeft de politie het vermoeden van de aanwezigheid van een hennepplantage in de woning van verzoeker gebaseerd op twee anonieme meldingen. Voorts waren er de eigen waarnemingen van de politie, waarbij zij nachtelijke activiteiten in de bedrijfsruimte hadden geconstateerd. Ook had de politie geblindeerde dan wel dicht geverfde ramen aangetroffen. Ten slotte had verzoekers echtgenote geweigerd om de politie op 16 en 30 november 2011 in haar woning toe te laten, terwijl verzoeker dan wel zijn echtgenote zelf de hulp van de politie had ingeroepen.

De Nationale ombudsman overweegt dat deze aanwijzingen op zichzelf gezien niets hoeven te betekenen. Zoals verzoeker stelt is het niet strafbaar om 's nachts licht te laten branden of om ramen te blinderen. Ook stond verzoekers echtgenote in haar recht toen zij de politieambtenaren op 16 en 30 november 2011 weigerde in haar woning toe te laten. Deze aanwijzingen en de anonieme meldingen tezamen vormen echter volgens vaste jurisprudentie van de strafrechter voldoende grond voor een redelijk vermoeden dat er in de woning een in werking zijnde hennepplantage aanwezig was. Het verlenen van een machtiging tot binnentreden was naar het oordeel van de Nationale ombudsman dan ook niet onjuist. Dat achteraf geen hennepkwekerij is aangetroffen, doet aan het bovenstaande niet af. De politie heeft het huisrecht voldoende gerespecteerd.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Ten aanzien van de televisie-uitzending

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer is neergelegd in internationale verdragen en de Grondwet. Dit recht is in het geding bij televisieprogramma's die betrekking hebben op het optreden van de politie en waarbij herleidbaar is op welke persoon het optreden betrekking heeft. De politie dient het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer te respecteren.

De burger mag dus van de overheid verwachten dat die zorgvuldig omgaat met zijn persoonsgegevens. In dit geval gaat het niet om de verstrekking van persoonsgegevens door de politie, aangezien Mika-Media de opnames zelf heeft gemaakt. Het is echter de politie die Mika-Media in de gelegenheid heeft gesteld om de beelden te kunnen maken en die Mika-Media kennelijk in haar werkzaamheden begeleidt. Dit maakt dat de politie naar het oordeel van de Nationale ombudsman een eigen verantwoordelijkheid heeft. Die eigen verantwoordelijkheid geldt temeer nu het gaat om het tonen van beelden in een

televisie-uitzending, gelet op het grote bereik van dit medium. De Nationale ombudsman is het niet eens met de aanvankelijke stelling van de politie dat zij niet verantwoordelijk is voor hetgeen wordt uitgezonden op televisie. De politie kan zich niet achter het contract verschuilen, waaruit blijkt dat Mika-Media toestemming aan verzoeker diende te vragen om de opnames uit te zenden. De politie had verzoeker dan ook zelf om toestemming voor de televisie-uitzending moeten vragen, dan wel moeten checken of Mika-Media de toestemming had gevraagd. De Nationale ombudsman heeft met instemming kennis genomen van het feit dat de politiechef de klacht gegrond heeft verklaard, daaruit verbeterpunten voor de toekomst heeft gehaald en het gesprek is aangegaan met Mika-Media. De Nationale ombudsman spreekt dan ook de hoop uit dat dergelijke situaties zich in de toekomst niet meer zullen voordoen.

Door na te laten zelf toestemming aan verzoeker te vragen voor uitzending van de beelden dan wel door na te laten te checken of Mika-Media die toestemming had gevraagd, heeft de politie het recht op bescherming van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer onvoldoende gerespecteerd.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de regionale politie-eenheid Midden-Nederland, die wordt aangemerkt als een gedraging van de politiechef is

gegrond ten aanzien van het uitzenden van de videobeelden op televisie, wegens het onvoldoende respecteren van het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

niet gegrond ten aanzien van het binnentreden.

Slotbeschouwing

De politie is in verzoekers bedrijfsruimte en woning binnen getreden vanwege de verdenking van de aanwezigheid van een hennepkwekerij. De politie heeft zich daartoe de toegang tot het pand verschaft, maar heeft niets aangetroffen. De Nationale ombudsman kan zich voorstellen dat dit zeer ingrijpend voor verzoeker is geweest. Bovendien is het optreden gefilmd en uitgezonden bij het televisieprogramma 'Overtreders' van SBS6, waardoor verzoeker zich gecriminaliseerd voelt.

De Nationale ombudsman heeft het binnentreden in verzoekers bedrijfsruimte en woning niet afgekeurd omdat aan de minimale vereisten is voldaan die de rechtspraak aan het binnentreden in dergelijke situaties stelt. Toch is de Nationale ombudsman verontrust over het binnentreden bij hennepacties en hij verricht momenteel een onderzoek in bredere zin naar de criteria voor het binnentreden bij deze acties.

Voorts heeft het de Nationale ombudsman verbaasd dat de politie er kennelijk niet in is geslaagd om verzoeker van adequate informatie te voorzien ten aanzien van de beweegredenen die er waren om in verzoekers bedrijfsruimte en woning binnen te treden. Zeker wanneer de politie geen hennepkwekerij aantreft, ligt het voor de hand dat de politie toereikende nazorg verleent.

Dat het politieoptreden is gefilmd en zonder verzoekers toestemming op televisie is uitgezonden, acht de Nationale ombudsman niet toelaatbaar en een grove schending van verzoekers recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer. Het is zorgelijk dat de politie op deze wijze heeft meegewerkt aan entertainment ten koste van de privacy van burgers aan wie niets te verwijten valt. De politie kan zich niet verschuilen achter een contract waaruit blijkt dat Mika-Media (dat de opnames maakt) om toestemming moet vragen, aangezien het de politie is die Mika-Media in de gelegenheid stelt om het politieoptreden bij te wonen en te filmen.

De Nationale ombudsman,

mr. F.J.W.M. van Dooren,

waarnemend ombudsman